

Таким чином, системність в навчанні англійській мові визначається синтезом всіх складових при оволодінні конкретною мовою, які є невід'ємними складовими, вище названих. Всьому сучасному навчанню англійській мові не вистачає саме синтезу різносистемних чинників і ознак. [4]

Тому вага чинників і ознак кожної системи повинна диференціюватися і визначатися особливостями навчання в кожній ланці безперервної освіти, віковими особливостями дітей, екстралінгвістичним і мовним (мовленнєвим) досвідом. При цьому одна система може бути головною, яка створює модель, а інші включатимуться як окремі компоненти або поєднуюватимуться між собою при дотриманні певних умов на різних етапах оволодіння англійською мовою. [2]

Підсумовуючи даний огляд, можна сказати, що, як видно зі всієї наведеної інформації, комунікативна методика навчання англійській мові є об'єктивно найбільш ефективною з існуючих, особливо якщо йти про організацію навчання в середній школі. На шкільному рівні необхідно закласти основи оволодіння англійською мовою саме як засобом спілкування, що відкриває можливість перейти від оволодіння англійської мови як об'єкту вивчення до використання його на практиці як інструменту спілкування. Зокрема, у разі успіху в цьому напрямі, у учнів буде можливість надалі розвивати свої знання з англійської мови в будь-якому вибраному ними напрямі, скажімо, в плані вивчення яких-небудь специфічних областей (приміром, професійних термінологій, "технічної" мови). Таким чином, вважаємо за доцільне подальше впровадження комунікативної системи навчання і, можливо, її подальша модернізація відповідно до реалій сучасного світу, що міняються з часом.

Література

1. Маслыко Е.А. и др. Настольная книга преподавателя иностранного языка / Маслыко Е.А. и др. – Минск, Высшая школа, 1989.
2. Подласый И.П. Педагогика т.1,2. / Подласый И.П. – Москва, Владос, 2001.
3. Алешкина Н.П. В Великобританию / Алешкина Н.П. – Москва, Владос, 2001.
4. Ляховицкий М.В. Методика преподавания иностранных языков / Ляховицкий М.В. – Москва, Высшая школа, 1981.
5. Maslyko E.A. Communicative English for Intensive Learning / Maslyko E.A. – Minsk, 1989, 240p.
6. Brumfit S., Johnson K. The Communicative Approach to Language Teaching / Brumfit S., Johnson K. – Oxford, 1981, 234p.
7. Widdowson H.G. Teaching Language as Communication / Widdowson H.G. – Oxford, 1979, 273p.

Гришик Н.В.

Чернігівський державний педагогічний університет ім. Т.Г. Шевченка, Україна

КУЛЬТУРОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНЦІЯ ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

У статті досліджується проблема розвитку культурологічної компетенції. Звертаючись до досвіду науковців автор розглядає поняття «культурологічна компетенція».

Ключові слова: культурологічна компетенція, діалог культур.

В умовах інтеграції України до європейської спільноти, приєднання вітчизняної системи освіти до Болонської декларації, орієнтація на Загальноєвропейські рекомендації та вимоги з мовної освіти вкрай актуальної набуває проблема побудови нової парадигми освіти, яка відображає новий підхід до взаємозв'язок освіти і культури, а також проблема професійної підготовки майбутнього вчителя, зокрема вчителя іноземної мови (ІМ), який усвідомлює свою належність до сучасної європейської цивілізації, орієнтується в сучасних реаліях і перспективах соціокультурної динаміки, підготовлений до життя і праці у ХХІ столітті [9].

Перебудова вищої освіти України та в межах інтеграції в Болонський процес стосується як змісту навчання, так і його орієнтації. Вимоги мінливої сучасності висунули на перший план не просто оволодіння знаннями, а й здатність швидко та ефективно їх застосовувати у реальному житті, здатність до постійного саморозвитку та самоосвіти. Показниками такої готовності студента до самореалізації та здатності до постійного саморозвитку вважаються сформовані в нього компетенції. Тому особливого значення набувають проблеми компетентнісної освіти та формування різних компетенцій випускника вищого навчального закладу (ВНЗ) [4].

Як зазначає М.О. Желуденко, все більш актуальним і значущим у контексті інтеграції освіти є створення єдиного освітянського простору є підхід, спрямований на виховання толерантності між людьми та країнами. Під толерантністю мається на увазі повага до різних культур та традицій, взаєморозуміння, свобода думок, моральність тощо [8]. За таких умов особлива увага звертається на роль вчителя ІМ, на його вміння моделювати навчальний процес відповідно до сучасних вимог культурологічної науки і практики [11]. Так як одним із найважливіших завдань сучасної освіти є навчити дітей жити в межах нової культури – культури взаємодії, культури діалогу, то цьому сприятиме оволодіння культурологічною компетенцією. Важливого значення набуває також той факт, що вчитель має сприяти тому, щоб у майбутньому кожен зміг вступити в діалог з іншими культурами, вільно жити у їхньому просторі. Про це свідчать останні нароби науковців в галузі іншомовної освіти (Желуденко Т.М., Гришкова Р.О., Калінін В.О., Онопрієнко Т.М., Редько В.Г та ін.).

Метою нашої статті є дослідження проблеми розвитку культурологічної компетенції, важливе значення якої полягає у здатності пов'язувати рідну культуру з культурою країни, мова якої вивчається, виконувати роль посередника між національною та іноземною культурами.

Проблема розвитку культурологічної компетенції є актуальною не тільки для науково-теоретичної площини, але й для педагогічної практики. Однак, в сучасній педагогічній та методичній літературі відсутнє достатньо обґрунтоване тлумачення поняття «культурологічна компетенція».

Оскільки предметом нашого дослідження є культурологічна компетенція, виникає необхідність розглянути поняття компетенція. Звичайно, саме поняття компетенція не є новим. Аналіз відповідної літератури свідчить, що значна частина науковців досліджувала цю проблему. Зокрема питанням структури й особливостей професійних компетенцій у галузі освіти займалися Н.М. Бібік [1], І.В. Родигіна [12], А.В. Хуторський [13] та ін. З точки зору А.В. Хуторського, доцільно розвести поняття «компетенція» і «компетентність», використовувати їх обидва, але з різним смислом [13]. На його думку, компетенція — це сукупність взаємопов'язаних якостей особистості, які є заданими до відповідного кола предметів і процесів та необхідними для якісної продуктивної дії відносно них. А компетентність це — володіння людиною відповідною компетенцією, що містить її особистісне ставлення до предмета діяльності. Тобто, компетенцію слід розуміти як задану вимогу, норму освітньої підготовки особистості, а компетентність — як реально сформовані її особистісні якості та мінімальний досвід діяльності [13].

Аналізуючи стан проблеми культурологічної компетенції в педагогічній теорії, ми змушені звернутися до витоків теорії культури, до робіт, що висвітлюють її як явище суспільного життя. Але варто зауважити, що поняття «культурологічна компетенція» бере свій початок від слова «культура». Першим дослідником, який здійснив спробу систематичного обґрунтування загальної теорії культури у книзі «Наука про культуру», був відомий американський культуролог Леслі Уайт (1900-1975 рр.). Свою теорію він назвав культурологією, і саме тоді цей термін придбав широке поширення. [7]. Термін «культурологія», за Л. Уайтом, відображає відношення між людським організмом, з одного боку, й культурою, з іншого.

Культурологія відкриває безліч закономірностей, раніше невідомих науці, бо містить у собі знання, збагачені культурою, відкриває шлях до відомостей, які містять багато дорогоцінних духовних багатств. В.С. Біблер стверджує, що культурологія — одна з найважливіших соціальних наук, що виконує інтегративну функцію для різних гуманітарних дисциплін. Її основне завдання — розкриття та обґрунтування багатьох процесів духовного життя. Її можна вважати «теоретичним аналогом живої культури» [2, с. 37].

Культурологія сьогодні — це молода наука, яка динамічно розвивається і знаходиться в постійному розвитку і взаємозв'язку з іншими системами та суспільством у цілому.

Сучасна культурологія досить повно проаналізувала поняття «культура». Розглянемо деякі з них. За визначенням професора австрійської вищої школи міжнародних відносин А. П. Бердичевського, поняття «культура» охоплює такі аспекти:

- усі культури гетерогенні, багатогранні й включають в себе елементи декількох культур одразу;
- культури не є статичними;
- культури охоплюють весь простір людського існування;
- усі культури принципово рівнозначні [3, с. 19].

Російський культуролог Г. К. Карпуніна стверджує, що поняття культура включає наступне:

- історичну та культурну спадщину, традиції, звичаї;
- особливості національного характеру та психологічний склад народу;
- стереотипи мислення та поведінки;
- повсякденне життя і предмети побуту;
- культурні, економічні і технічні досягнення [6, с. 39].

Провідний американський педагог та культуролог С. Мартінеллі вважає, що термін «культура» є абстрактним і тому одним із засобів його розуміння є гак звана модель айсберга, де всі видимі ознаки культур, такі як мистецтво, живопис, архітектура становлять видиму частину айсберга. Частина, якої ми не бачимо, є підґрунтям для зовнішніх ознак, таких як принципи, цінності, естетика [14].

Відомий український науковець у галузі методики навчання іноземних мов професор Є. І. Пассов наголошує, що оскільки культура — це єдність матеріальних і духовних цінностей суспільства, що історично склалися на основі певного економічного базису, а також сукупність досягнень суспільства в його матеріальному та духовному розвитку, то мова є її обов'язковим компонентом [10, с. 12].

Культура включає такі елементи: ідеали, моральні норми, традиції, звичаї. У сукупності вони і становлять соціальні норми поведінки, дотримання яких є неодмінною умовою збереження суспільства як інтегрованого цілого. Особливу роль у цьому відіграє мова, так як вона є засобом передачі соціального досвіду індивіда, і в межах цього досвіду соціальні норми поведінки являють собою специфічно національну форму прояву універсальної та організаційної функції культури.

С. М. Верещагін і В. Г. Костомаров у книзі «Мова і культура» також відзначають, що основна функція

... – це бути засобом спілкування між людьми. Важливого значення набуває той факт, що призначення ... – це бути засобом пізнання світу. Тільки завдяки мові можливе саме існування культури, контакту ... народами, а, отже, і між мовами, запозичення один у одного матеріалу для нових понять є корисним ... необхідним. Сьогодні такими контактами переповнена наша мова. Обмін словами – тільки ... прояву цього процесу, який можна назвати обміном знаннями. Справжній переклад з однієї мови ... стає можливим, коли в кожному з них є подібні в принципі поняття, символи, образи [5].

Світ пізнається через мову, завдяки мові, і сутність мови полягає не лише в передачі думок від однієї ... до іншої, але й у функції – носія думки, всього знання, всіх культурних цінностей.

Отже, культурологічна компетенція передбачає ознайомлення тих, хто навчається, з національно-культурними особливостями мовленнєвої поведінки, звичаями, нормами, соціальними умовами, ... статами, соціальними стереотипами народу мова, якого вивчається. Культурологічна компетенція, ... чергу, представляє собою велику інтелектуальну та педагогічну цінність, її високий рівень ... з найважливіших умов і вимог успішної реалізації дидактичного принципу науковості у ... процесі.

Ще зазначене дає можливість зробити висновок, що культурологічна компетенція – це сформована ... особистості, що дозволяє людині:

- відчувати себе суб'єктом культурно-історичного процесу;
- бути широко освіченою, мати пізнання в різноманітних галузях науки і мистецтва;
- розуміти закономірності розвитку культури як процесу створення, збереження і трансляції ... людських цінностей;
- розбиратися в традиціях, реаліях, звичаях, духовних цінностях не тільки свого народу, але й інших ...
- вміти спілкуватися в сучасному світі, оперуючи культурними компонентами й образами різних ...

Ця стаття не розкриває всі аспекти проблеми, тому подальші дослідження варто проводити з розгляду ... пов'язаних із структурними компонентами культурологічної компетенції вчителя ІМ та пошуку ... технологій для розвитку культурологічної компетенції вчителя ІМ тощо.

Література

- ... Н.М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий ... та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики. / Під заг. ред. О.В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – С. 47-52. 2. ... В.С. Школа діалога культур: Основи програми. – Кемерово: Алеф, 1992. – 93 с. 3. Бердичевский А. А. Содержание ... иностранному языку на основе базовой культуры личности. // Иностр. яз. в шк. – 2004. – № 8. – С. 17-20. 4. Болотов ... Компетентнісна модель: від ідеї до освітньої програми. / В.А. Болотов, В.В. Серіков. // Педагогіка. – 2003. – № 10. – С. 28-36. ... Ерегагин Е.М., Костомаров В.Г. Язык и культура: Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного. ... перераб. и доп. – М.: Рус.яз., 1990. – 246 с. 6. Карпухина Г. К. Вопросы литературы и страноведения в преподавании ... иностранного языка. Сб. науч. тр. / Под ред. Б. Я. Шидфар. – М.: Изд-во МГУ, 1991. – С. 39-40. 7. Культурологія: українська та ... культура: Навч. посібник. / За ред. М.М. Заковича. – К.: Знання, 2004. – 567 с. 8. Мовна освіта: шлях до євроінтеграції: ... заповідей міжнародного форуму. / За ред. С.Ю. Николаєвої, К.І. Онищенко. – К.: Ленвіт, 2005. – 209 с. 9. Национальная ... развития развития образования в Украине в XXI столетии. – К.: Шкільний світ, 2001. – С. 1-10. 10. Пассов Е. И. Культурнообразная ... профессиональной подготовки учителя: философия, содержание, реализация. // Иноземні мови. – 2002. – № 4. – С. 11-18. ... В. Г. До проблеми формування готовності студентів вищих навчальних закладів до професійної діяльності вчителя ... мови / В. Г. Редько. // Професіоналізм викладача вищої школи: Освітні технології: 36. ст. до міжнар. наук.-практ. ... – Миколаїв: ІЛІОН, 2004. – С. 53-60. 12. Родигіна І.В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання. – Х.: Вид. група ... , 2005. – 96 с. 13. Хуторской А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированой парадигмы ... образования. // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58-64. 14. Martinelli, S., Taylor, M. Intercultural Learning. – Strasbourg: ... of Europe and European Commission, 2000. – 106 p.

Гунченко Ю. В.

Полтавський університет економіки і торгівлі, Україна

СЛОВОТВОРЧИЙ АНАЛІЗ ЯК МЕТОД ВИВЧЕННЯ СЛОВОТВОРЧОЇ СТРУКТУРИ СКЛАДНОГО СЛОВА В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ЛЕКСИЦІ

У статті за допомогою словотворчого аналізу розглянута словотворча структура складних слів ... сучасній англійській економічній лексиці, описані основні словотворчі моделі складних економічних ... іменників, наведено приклади.

Ключові терміни: словотворчий аналіз, безпосередньо складові, словотворча модель, твірна основа, ... основа.

В статті с помощью словообразовательного анализа рассматривается словообразовательная ... структура сложных слов в современной английской экономической лексике, описываются основные ... словообразовательные модели сложных экономических терминов существительных, приведены ... примеры.

Ключевые слова: словообразовательный анализ, непосредственно составляющие, ... словообразовательная модель, производящая основа, производная основа.

The article contains the description of the word building analysis method, its usage in the studying of mod-